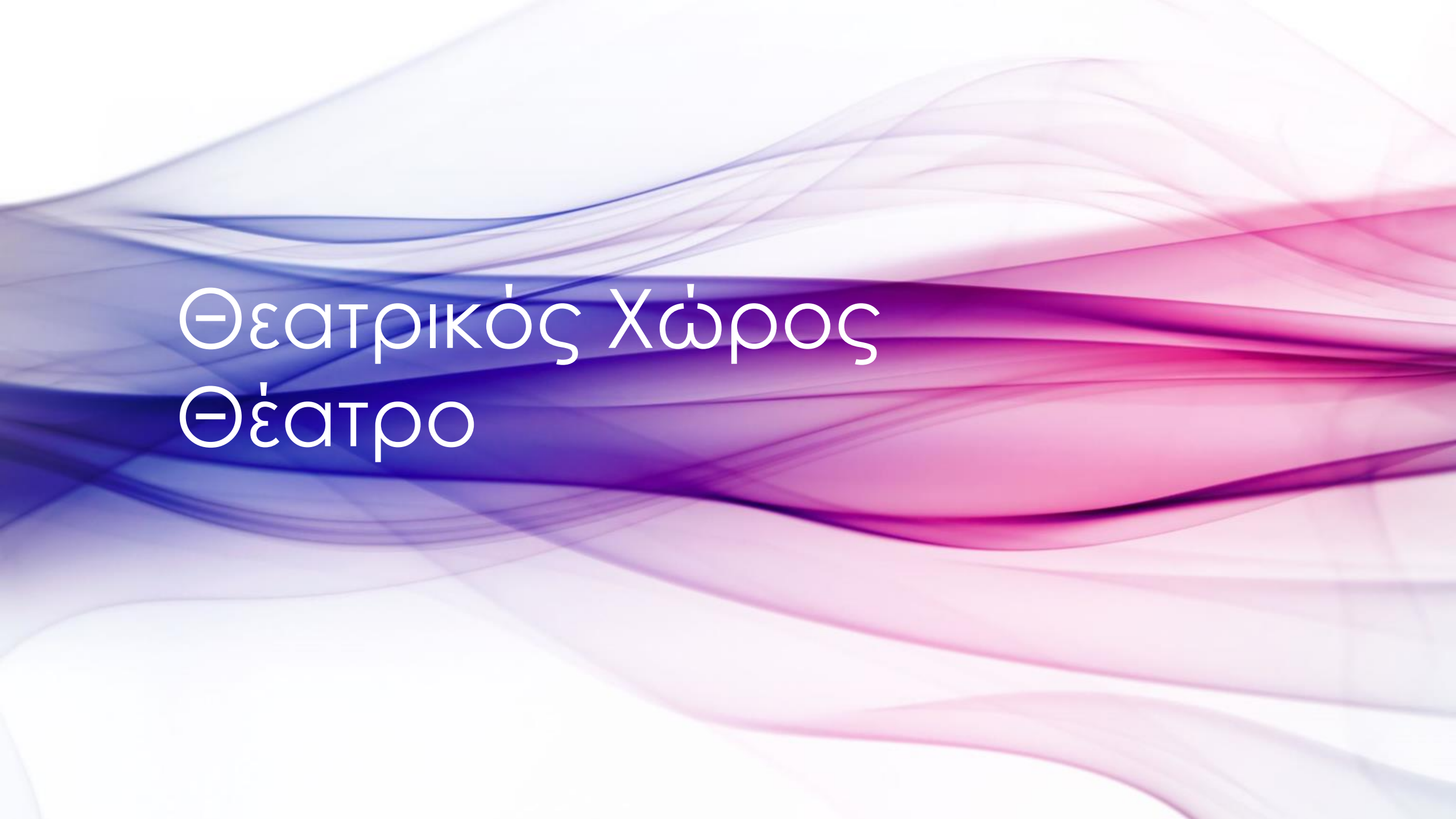

Θεατρικός Χώρος Θέατρο

-
- Θεατρικός χώρος ή θέατρο είναι ο χώρος όπου συναντιούνται οι άνθρωποι για να παρακολουθήσουν θεατρικές δράσεις
 - Η αρχιτεκτονική, τα θεατρικά κτίρια και η σκηνογραφία ενδιαφέρουν κυρίως τους ιστορικούς τέχνης
 - Όμως οι θεατρικοί χώροι είναι καθρέφτης μιας εποχής, ήθους και πολιτικής κατάστασης

-
-
- Το κτίριο που λέγεται θέατρο αποτελείται συνήθως από τρία στοιχεία το μέγεθός τους και η σημασία τους διαφέρουν:
 - Σκηνή (παράσταση)
 - Καμαρίνια, χώροι για διοικητικό προσωπικό, αποθήκες (προεργασία / προετοιμασία)
 - Φουαγιέ και χώροι υποδοχής του κοινού (πρόσληψη)

Για ποιο λόγο εξετάζουμε τον χώρο; Τι εξετάζουμε στον χώρο;

- Ο χώρος είναι στενά συνδεδεμένος με το θέατρο.
- «Η θεατρική τέχνη είναι μια τέχνη του χώρου. [...] Στην τέχνη του θεάτρου δεν έχουμε να κάνουμε με την αναπαράσταση του χώρου αλλά με την εκτέλεση της ανθρώπινης κίνησης μέσα στον θεατρικό χώρο. Ωστόσο, αυτός ο χώρος δεν είναι ποτέ ή μόλις και μετά βίας μοιάζει με τον πραγματικό χώρο που υπάρχει στη σκηνή. [...] Ο χώρος που δημιουργεί το θέατρο είναι μάλλον ένας τεχνητός χώρος, ο οποίος ζωντανεύει μέσα από μια ουσιαστική μεταμόρφωση του πραγματικού χώρου, είναι μια εμπειρία με την οποία ο χώρος της σκηνής μεταμορφώνεται σε ένα διαφορετικό είδος χώρου.»
Hermann, 1931

-
-
- ▶ Τρεις παρατηρήσεις για τον θεατρικό χώρο:
 - ▶ 1. Ζωντανεύει μόνο με την πράξη της ανθρώπινης κίνησης (και κατ' επέκταση της σκηνικής δράσης).
 - ▶ 2. Είναι το αποτέλεσμα μιας αισθητικής μεταμόρφωσης, δηλαδή ο χώρος της σκηνής δεν είναι ποτέ όμοιος με τον χώρο όπου οι ηθοποιοί δίνουν την παράσταση
 - ▶ 3. Η μεταμόρφωση από έναν κόσμο (φυσικό, πραγματικό) στον αισθητικό ή «τεχνητό» μπορεί να περιγραφεί μόνο με βιωματικούς όρους

Χώρος / χώροι

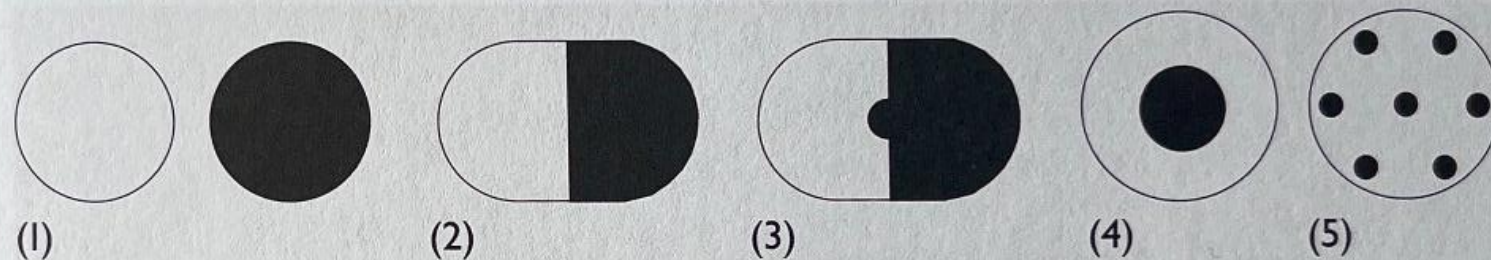
- Ο θεατρικός χώρος αναφέρεται στις αρχιτεκτονικές συνθήκες του θεάτρου (κτίριο, χώρος παράστασης και χώρος θεατή)
- Ο σκηνικός χώρος σκιαγραφεί τον χώρο όπου παίζουν οι ηθοποιοί και περιλαμβάνει το σκηνικό
- Ο τόπος ή χώρος μια παράστασης είναι μια ευρύτερη κατηγορία που περιλαμβάνει το ευρύτερο αστικό ή άλλο περιβάλλον στο οποίο εντοπίζεται το θεατρικό γεγονός
- Ο δραματικός χώρος αναφέρεται στις χωρικές συντεταγμένες που καθορίζονται και υποβάλλονται από το θεατρικό κείμενο

■ Γκέι Μακόλεϊ [McAuley], 1999

Ενδεικτικοί τύποι Θεατρικών χώρων

- Η σχέση ηθοποιού θεατή που καθορίζεται από τους διαφορετικούς τύπους θεατρικών χώρων ή χωρικής διαμόρφωσης εξαρτώνται από αισθητικούς, πολιτικούς, κοινωνικούς, θρησκευτικούς, πολιτισμικούς και οικονομικούς ρόλους
- Ιταλική σκηνή / σκηνή με προσκήνιο
- Αμφιθέατρο
- Κυκλικό θέατρο
- Θέατρο χωρίς κτίριο
- Πολυχώροι
- Μεταβαλλόμενοι / μετασχηματιζόμενοι χώροι
- Black box

Διάγραμμα 2. Μορφές θεατρικού χώρου (με βάση το Carlson 1987: 67).

Πέντε κατηγοριοποιήσεις κατά Marvin Carlson

-
-
- 1. Θέατρο με προσκήνιο (ιταλική σκηνή)
 - 2. Ανοικτή σκηνή ή τύπου πλατφόρμας
 - 3. Ανοικτή σκηνή που συνδέεται με τους θεατές
 - 4. Θέατρο αρένας
 - 5. Περιβαλλοντικό θέατρο

Θέατρο με προκήνιο ιταλική σκηνή

- Ξεκάθαρος διαχωρισμός ανάμεσα σε περφόρμερ και θεατή
- Το προσκήνιο διαχωρίζει
- Ο περφόρμερ / ηθοποιός επιτυγχάνει τον υψηλότερο βαθμό ενσωμάτωσης στον μιμητικό-πλασματικό κόσμο της σκηνής
- Ο θεατής βυθίζεται στον εαυτό του
- Προσκήνιο → η επιτομή της μικροαστικής τέχνης
- Ο τόπος της ιταλικής σκηνής είναι ο τόπος ενός ψέματος: τα πάντα γίνονται σε ένα εσωτερικό το οποίο είναι κρυφά ανοιχτό, απροσδόκητο, γίνεται λαθραία αντικείμενο παρακολούθησης και αντικείμενο απόλαυσης από έναν θεατή κρυμμένο στη σκιά. (Roland Barthes, 1972)

Ιταλική σκηνή

- Κατασκευάστηκε στην ιταλική Αναγέννηση
- Κυρίαρχος χώρος του δυτικού θεάτρου
- Εμπεριέχει ταξικό διαχωρισμό
- Κατάλληλο για θεατρικούς μηχανισμούς
- Κατάλληλο και για όπερα και για μουσικές παραστάσεις (μιούζικαλ)

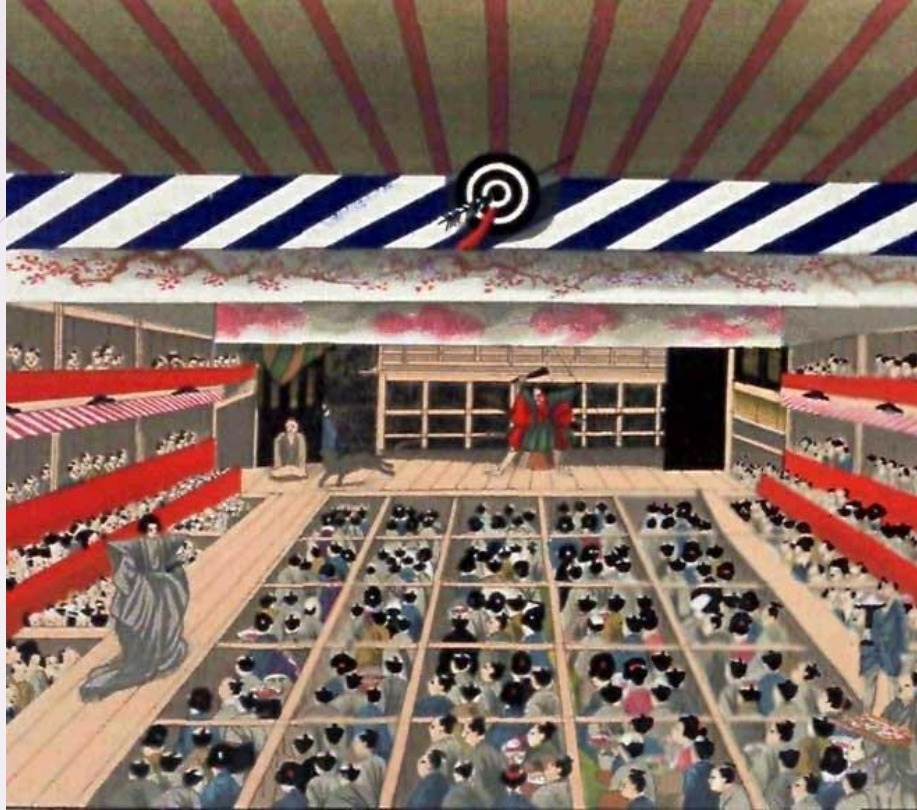

Ανοικτή σκηνή

- ▶ Παλιός και ταυτόχρονα σύγχρονος τύπος σκηνής
- ▶ Στενότερη σύνδεση με το κοινό χάριν της προέκτασης του προσκηνίου
- ▶ Ταυτόχρονα δυνατότητα να διατηρηθούν και αρκετές σκηνογραφικές δυνατότητες
- ▶ Αρχαία ελληνική και ελισαβετιανή σκηνή αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα
- ▶ Επανήλθε μετά το 1900 – απόρροια κινημάτων που αντιτάσσονταν στον νατουραλισμό

Ανοικτή σκηνή που συνδέεται με τους θεατές

Έχει πλατφόρμες που συνδέουν τους θεατές.

Θέατρο αρένας

- Σκηνή που επιτρέπει μεγάλο βαθμό αλληλεπίδρασης μεταξύ σκηνής και θεατών, παρόλο που παραμένει η διάκριση ανάμεσα τους
- Ο χώρος όπου γίνεται η παράσταση είναι απολύτως περικυκλωμένος από τους θεατές
- Επιτρέπει στοιχειώδη βαθμό σκηνογραφίας
- Δεν είναι καθιερωμένος χώρος στο δυτικό θέατρο
- Το συναντάμε σε εφήμερες και αυτοσχεδιαστικές μορφές θεάτρου – θέατρο δρόμου

Περιβαλλοντικό Θέατρο

- Από τις πιο παλιές και πιο σύγχρονες μορφές θεάτρου
- Ο όρος περιβαλλοντικό θέατρο – θέατρο περιβάλλοντος [environmental theatre] δημιουργήθηκε από τον Ρίτσαρντ Σέχνερ και περιγράφει οποιονδήποτε τύπο παράστασης όπου οι θεατές κινούνται ελεύθερα και επιλέγουν την οπτική τους γωνία
- Ευέλικτη διάταξη χώρου και σχέση περφόρμερ / ηθοποιού – θεατή
- Ο θεατής μπορεί να περικυκλώσει τη δράση και, αντίστροφα, η δράση μπορεί να περικυκλώσει τον θεατή
- Παρά την εγγύτητα θεατές και ηθοποιοί / περφόρμερ καταλαμβάνουν εντελώς ξεχωριστούς χώρους, που δεν είναι συνάρτηση της φυσικής απόστασης

